

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
PS 22/23	Kommunestyret	16.02.2023

Høring - Evaluering av statsforvalterenes geografiske inndeling

Ingress

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har evaluert strukturen for statsforvalterne, og leverte sin rapport «Færre og bedre – en evaluering av statsforvalterstrukturen» til Kommunal- og distriktsdepartementet 30. september 2022. Kommunal- og distriktsdepartementet sender med dette rapporten på høring. Høringsfristen er 17. februar 2023.

Saksopplysninger

Bakgrunn

Statsforvalteren er Kongens og Regjeringens representant i fylket, og skal som sektormyndighet medvirke til at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp.

Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggerne og berørte virksomheter.

Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Det innebærer å ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for å sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjeansvaret på flere områder. Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

Statsforvalteren skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket, og formidle relevant informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ.

Bakgrunnen for at det ble gjennomført en evaluering, var at ny struktur for statsforvalterne ble iverksatt 1. januar 2019. 16 embeter ble til 10, og Statsforvalterens fellestjenester (STAF) ble etablert som en egen virksomhet.

Vedtak om oppdeling av fylkene Oslo og Viken, Troms og Finnmark, og Vestfold og Telemark har reist spørsmålet om statsforvalterembetene i disse fylkene også bør deles.

Høringsspørsmål - anbefalingene i evalueringen

Departementet ber om vurderinger av anbefalingene fra DFØ som er å finne i rapportens kapittel 1. Anbefalingene følger under (vår nummerering). Vi har lagt til hjelpespørsmål knyttet til anbefalingene 6, 7 og 8 som vi ønsker at høringsinstansene drøfter særskilt i lys av rapporten:

1. Embetene må sørge for bedre intern samordning mellom fagområder ut mot kommunene.
2. Departementene må legge til rette for at ulempene som følger av funksjonsorganisering av statlige etater for statsforvalterens samordningsrolle blir kompensert.^[1]
3. Der lik rettsanvendelse er viktig, må embetene i samarbeid med styringsetatene jobbe videre med harmonisering av praksis mellom embeter.
4. Embetene må sørge for god og tilpasset dialog med kommunene.
5. Embetene og styringsetatene må jobbe mer målrettet for å få ned saksbehandlingstiden ved å iverksette varige tiltak.
6. Fylkeskommunenes grenser bør ikke definere statsforvalterembetets grenser, men fylkenes yttergrenser bør følges slik at hvert fylke kan forholde seg til ett embete. Hjelpespørsmål: Hva er fordeler eller ulemper med at et embete dekker flere fylker?
7. Statsforvalterstrukturen bør ikke endres tilbake til slik den var. Hjelpespørsmål: Hvilke hensyn bør tillegges størst vekt når man skal vurdere strukturen for statsforvalterembetene?
8. Dersom det skulle bli aktuelt å vurdere strukturen, må kostnader og nytte av ny inndeling vurderes grundig. Hvert embete bør vurderes for seg, der hensynet til rettssikkerhet og kvalitet på tjenestene må veie tungt. Hjelpespørsmål: Hvordan bør inndelingen være for de tre statsforvalterembetene som er berørt av fylkesdeling?

Hovedfunn i rapporten fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)

I 2019 gikk vi fra å ha 18 til 10 statsforvalterembeter. DFØs undersøkelse viser at dagens statsforvalterstruktur fungerer godt og at sammenslåingene har hatt en positiv innvirkning på hvordan statsforvalteren ivaretar sine ulike roller.

Tydeligst kommer dette til uttrykk for statsforvalteren som rettssikkerhetsinstans. DFØ finner få grunner til at fylkeskommunens inndeling bør definere statsforvalterens inndeling. Tilgang på kompetanse og muligheter for å utvikle solide fagmiljøer er viktigere for statsforvalterens oppgaveløsning enn sammenfallende inndeling med fylkeskommunen.

DFØ har på oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet evaluert dagens statsforvalterstruktur. Evalueringen skal besvare to hovedspørsmål:

- I hvilken grad har ny struktur bidratt til å styrke statsforvalternes sentrale roller?
- Hva er fordeler og ulemper ved en statsforvalterstruktur som sammenfaller med fylkeskommunen versus en struktur der statsforvalteren favner om flere fylker?

Funnene er basert på data innhentet fra kommunene, statsforvalterembetene og styringsetatene. Evalueringen tar for seg hvordan dagens struktur fungerer, med vekt på endringen som har skjedd i de sammenslåtte embetene. I lys av at fylkene Troms og

Finnmark, Vestfold og Telemark og Oslo og Viken er vedtatt delt opp igjen, har vi sett ekstra nøye på embetene som i dag dekker disse fylkene. I dette kapitlet presenterer vi våre hovedfunn og vurderinger. En fyldigere presentasjon av undersøkelsen og funnene følger i kapitlene bak.

KS sin behandling av rapporten

KS hovedstyre behandlet saken i sitt møte 27.01.23.

KS mener at det i hovedsak bør være samsvar mellom fylkeskommunenes grenser og statsforvalterembetene.

Vedtaket som KS' hovedstyre gjorde fredag, har flere tolkningsmuligheter. Én tolkning er at hvert fylke bør ha sitt statsforvalterembete. En annen tolkning er at uansett hvor mange statsforvalterembeter regjeringen lander på, så må disse følge fylkesgrensene.

KS' fylkesstyre i Troms og Finnmark klarte ikke å lande på noe klart ja eller nei under deres møte i januar 2023. Av positive erfaringer trekker fylkesstyret fram at det sammenslåtte statsforvalterembetet framstår mer robust, og at den samlede kompetansen synes å være sterkere.

På den negative siden peker fylkesstyret på at Troms og Finnmark har store avstander. Forskyvning av kapasitet hos embetet kan føre til at enkelte deler av fylket har blitt prioritert framfor andre.

"Det politiske landskapet i fylket er også delt, og skillelinjene går til dels innad i partiene. Flertallet i fylkesstyret mener at modellen som velges for geografisk inndeling av statsforvalterembetene, bør være lik for hele landet», heter det fra fylkesstyret.

Økonomi

En eventuell oppsplitting av statsforvalterembetet for Troms og Finnmark vil ikke bety noe særlig økonomisk for Nordreisa kommune.

Mange av møtene med Statsforvalteren gjennomføres digitalt, og fysiske møter avholdes i dag i hovedsak i Tromsø eller i vår egen kommune.

Vurdering

Regionreformen ga som resultat at Troms og Finnmark ble slått sammen til en fylkeskommune.

Regjeringen godkjente i 2022 at den nye fylkeskommunen Troms og Finnmark skal deles opp i samsvar med de gamle fylkesgrensene.

De gamle fylkesmannsembetene i Troms og Finnmark er også slått sammen for få år siden, og denne organiseringen er nå evaluert og skal nå vurderes av regjeringen etter høringsrunden.

Kommunedirektøren er enig at Statsforvalterembetet i nord bør følge samme organisasjonsmodell som fylkeskommunene, og dette betyr at Troms og Finnmark får hver sin statsforvalter.

Hensynet til nasjonale sikkerhetsinteresser, suverenitetshevdelse, beredskap og nærheten til Russland tilsier en sterk og kompetent tilstedeværelse av sivil makt og myndighet i Finnmark. Dette kan nå realiseres ved at statsforvalterembetet for Finnmark revitaliseres.

Kommunedirektørens innstilling

Nordreisa kommunestyre støtter vedtaket i KS sitt hovedstyre, og anbefaler at Troms og Finnmark får hver sitt statsforvalterembete.

Kommunestyret 16.02.2023

Behandling

Statsforvalterens geografiske inndeling, **foreslått av** John R. Karlsen, Fremskrittspartiet

1. Nordreisa kommunestyre har behandlet høringen om Statsforvalterens geografiske inndeling.
2. Nordreisa kommune viser til evalueringen fra DFØ der et hovedfunn i evalueringen er at fagmiljøene i de sammenslåtte enhetene er styrket, og mener dette er et tungtveiende argument for at dagens geografiske inndeling opprettholdes.
3. Nordreisa kommune mener en mer effektiv statsforvalterembete, med færre sårbare fagmiljøer, vil komme befolkningen til gode.
DFØ sin evaluering viser at rettsikkerhetsoppgavene er styrket i de sammenslåtte embetene som følge av styrkede fagmiljøer. Det vil medføre at kommunene også vil få en bedre veiledning av Statsforvalteren.
4. Nordreisa kommune mener det vil være helt unødvendig å sette i gang en prosess med oppdeling av Statsforvalteren i Troms og Finnmark når et stort flertall tilsier at sammenslåingen har vært vellykket og fungerer godt i dag.

Det ble stemt over forslaget fra John Karlsen (Frp) satt opp mot kommunedirektørens innstilling. 15 stemte for forslaget og 6 for innstilling. Vedtaket dermed vedtatt.

KS - 22/23 vedtak

1. Nordreisa kommunestyre har behandlet høringen om Statsforvalterens geografiske inndeling.
2. Nordreisa kommune viser til evalueringen fra DFØ der et hovedfunn i evalueringen er at fagmiljøene i de sammenslåtte enhetene er styrket, og mener dette er et tungtveiende argument for at dagens geografiske inndeling opprettholdes.
3. Nordreisa kommune mener en mer effektiv statsforvalterembete, med færre sårbare fagmiljøer, vil komme befolkningen til gode.
DFØ sin evaluering viser at rettsikkerhetsoppgavene er styrket i de sammenslåtte embetene som følge av styrkede fagmiljøer. Det vil medføre at kommunene også vil få en bedre veiledning av Statsforvalteren.
4. Nordreisa kommune mener det vil være helt unødvendig å sette i gang en prosess med oppdeling av Statsforvalteren i Troms og Finnmark når et stort flertall tilsier at sammenslåingen har vært vellykket og fungerer godt i dag.

Vedlegg

<Skriv tittel her>